

Súd: Okresný súd Stará Ľubovňa
Spisová značka: 5C/3/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8513201990
Dátum vydania rozhodnutia: 06. 05. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Judita Dubjelová
ECLI: ECLI:SK:OSSL:2014:8513201990.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Stará Ľubovňa samosudkyňou JUDr. Juditou Dubjelovou v právnej veci žalobkyňa Q. R., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom P. XXX, pr. zast. JUDr. Mariánom Gelenekym, advokátom, AK, Garbiarska 20, Stará Ľubovňa proti odporcovi Rapid life životná poisťovňa, a.s., Garbiarska 2, Košice, IČO: 31 690 904, pr. zast. JUDr. Gabrielom Gulbišom, advokátom, AK, Němcovej 22, Košice v konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku takto

rozhodol:

Súd z r u š u j e rozhodcovský rozsudok Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, Košice, IČO: 44 325 452 vydaný rozhodcom JUDr. Bohumirom Zaujecom sp.zn. 2C/2776/2012 zo dňa 19.1.2012 v právnej veci žalobcu Rapid life životná poisťovňa, a.s., so sídlom Garbiarska 2, 040 71 Košice, IČO: 31 699 104 proti žalovanej Q. R., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX P. XXX o zaplatenie sumy 147,12 eur a trov rozhodcovského konania vo výške 276 eur.

Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobkyni trovy konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia 414,59 eur na účet právneho zástupcu JUDr. Mariána Gelenekyho, advokáta AK, Garbiarska 20, Stará Ľubovňa v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Žalobkyňa sa podaným návrhom doručeným súdu dňa 23.4.2013 domáhala, aby súd zrušil rozsudok Arbitrážneho súdu Košice rozhodcu JUDr. Bohumíra Zaujeca sp. zn. 2C/2776/2012 zo dňa 19.1.2012. Svoj návrh odôvodnila tým, že dňa 3.3.2008 uzavrela ako poistník so žalovaným ako poisťiteľom poistnú zmluvu č. XXXXXXXXXXX. Žiadosťou o zrušenie poistnej zmluvy doručenu žalovanému dňa 11.8.2008 predmetnú poistnú zmluvu písomne vypovedala. Oznámením o zániku poistenia zo dňa 18.8.2008 jej žalovaný oznámil, že k zániku poistnej zmluvy došlo dňa 4.10.2008 o 00.00 hod. Žalovaný zároveň v predmetnom oznámení vyúčtoval žalobkyni aj konečný stav finančného plnenia poistnej zmluvy ku dňu zániku poistenia, pričom žalobkyni vyúčtoval nedoplatok vo výške 1 318,-Sk, ktorý žalobkyňa žalovanému uhradila v dvoch splátkach po 659,-Sk, a to dňa 15.5.2008 a 15.8.2008. Následne si žalovaný návrhom na začatie konania o zaplatenie 147,12 eur a návrhom na splátkový kalendár zo dňa 2.1.2012 uplatnil na Arbitrážnom súde v Košiciach osobitnú pohľadávku vo výške 147,12 eur s príslušenstvom, ktorá mala zodpovedať nákladom žalovaného vynaloženým na uzavretie poistnej zmluvy. Rozsudkom uvedeného rozhodcovského súdu zo dňa 19.1.2012, sp.zn. 2C/2776/2012 bolo žalobkyni ako spotrebiteľke uložené zaplatiť žalovanému v lehote 5 dní odo dňa doručenia predmetného rozhodcovského rozsudku sumu 147,12 eur a trovy rozhodcovského konania vo výške 276 eur. Predmetné rozhodnutie bolo žalobkyni doručené dňa 16.4.2013.

Rozhodcovský rozsudok navrhla zrušiť z dôvodu, že rozhodcovská doložka uvedená v rámci všeobecných poistných podmienok (ďalej len VPP), na základe ktorej bol vydaný rozhodcovský rozsudok, je neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, a to v neprospech spotrebiteľa, t.j. žalobkyne, v dôsledku čoho je neplatná, a to

s poukazom na § 53 ods. 1 a 4 a § 54 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka (OZ). Ďalej uviedla, že ako spotrebiteľ a osoba, ktorá chcela uzavrieť poisťnú zmluvu, postupujúc na základe pokynov a v dobrej viere podpísala všetky žalovaným predložené dokumenty, pričom nemohla ani len tušiť, k čomu všetkému sa má zaviazat' podpísaním VPP, ktoré predstavuje 13 strán husto a drobno napísanými písmenami písaného textu. V prípade, že by VPP nepodpísala, nedošlo by ani k uzavretiu poisťnej zmluvy. Ak by podpísanie VPP malo i napriek uvedenému obstáť ako platný úkon, vyslovila názor, že v tomto prípade nejde o individuálne dojednanú rozhodcovskú doložku s poukazom na § 53 ods. 2, 3 a 5 OZ a § 39 OZ. Okrem uvedených dôvodov sú podľa nej splnené ďalšie podmienky na zrušenie rozhodcovského rozsudku podľa § 40 ods. 1 písm. c) a j) zák. č. 244/2002 o rozhodcovskom konaní. Rozhodcovskou doložkou v znení predmetnej poisťnej zmluvy došlo jednoznačne k zhoršeniu jej postavenia ako spotrebiteľa, pretože pri absencii rozhodcovskej doložky by si žalovaný musel uplatniť svoj nárok súdnou cestou na príslušnom súde v obvode podľa bydliska žalobkyne, čo je pre žalobkyňu neporovnateľne výhodnejšie a hospodárnejšie ako zúčastniť sa konania pred rozhodcovským súdom vzdialenom od bydliska žalobkyne okolo 100 km. Dohodou s takýmto znením si žalobkyňa ako spotrebiteľ jednoznačne a bezpochyby zhoršila svoje zmluvné postavenie. V danom prípade ide o zjavnú nerovnováhu medzi podnikateľom - žalovaným a spotrebiteľom - žalobkyňou. Zmluva predstavuje ukázkový príklad zmluvnej nevyváženej a podstatne výhodnejšieho zmluvného postavenia podnikateľa - žalovaného voči slabšej strane, spotrebiteľovi - žalobkyňi. Zmluvu a VPP žalobkyňa nemala možnosť nijako upraviť, nakoľko tieto boli vopred predformulované a v takomto znení aj predložené na podpis. Rozhodcovský rozsudok bol vydaný na základe štatútu a procesných pravidiel, ktoré neboli žalobkyňi známe, nebola o ich obsahu informovaná. Žalobkyňa pritom nemala žiadnu možnosť voľby iného súdu a už vôbec nie rozhodcu, čo ešte viac znevýhodňuje jej postavenie. Navyše v zmluve a VPP absentujú akékoľvek dohody a pravidlá o výbere rozhodcu, v procese sporu absentuje ústavná zásada „ústnosti“ - konanie prebehlo na základe písomností predložených žalovaným ako silnejšou zmluvnou stranou. Okrem toho je konanie pred rozhodcovským súdom pre žalobkyňu ako spotrebiteľa prísnejšie, a to pre kratšiu lehotu na podanie odporu (len 5 dní oproti 15 dňom na podanie odporu v konaní pred súdom), ďalej preto, že na odpor sa prihliada len, ak bol zaplatený súdny poplatok (v prípade súdneho konania to neplatí, na odpor sa stále prihliada a súd poplatok vymáha), pre vysoké poplatky (napr. za podanie odporu 72 eur) a finančnú nevýhodnosť (žiadna možnosť oslobodenia žalobkyne ako spotrebiteľa od súdnych poplatkov).

Rozhodcovský súd je uvádzaný žalovaným v zmluvách bez možnosti jeho zmeny už 10 rokov a nie sú známe prípady, aby daný rozhodcovský súd rozhodol v neprospech žalovaného. Práve naopak rozhoduje zaujato a bez preskúmania platnosti, či existencie uplatňovaného práva, priznáva žalovanému automaticky to, čo si žalovaný uplatní.

Podstatou rozhodcovského konania by malo byť prostredníctvom zmluvnej voľnosti doplniť záväzkový vzťah a nie zaviazat' spotrebiteľa podrobiť sa rozhodnutiu rozhodcovského súdu, ktorý si vybrala protistrana. Spotrebiteľ okrem toho, že nemôže ovplyvniť výber rozhodcovského súdu, nemôže tiež pre svoju ochranu využiť inštitúty priznané mu ako slabšej strane na základe zákona. Po vydaní rozhodcovského rozsudku nemá prakticky žiadnu možnosť v rámci dvojinštancného konania žiadať o preskúmanie rozhodnutia. Žalobkyňa tiež poukázala na nález Ústavného súdu ČR sp. zn. II. ÚS 2164/2010 zo dňa 1.11.2011, kde ústavný súd posúdil rozhodcovské doložky ako nepripustné, nakoľko v situácii, keď má rozhodca, ktorý nie je určený transparentným spôsobom, rozhodovať iba podľa zásad spravodlivosti a súčasne spotrebiteľ je zbavený svojho práva podať žalobu na civilný súd, znamenajú vo svojom dôsledku porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd. Ústavný súd doplnil, že napriek tomu, že môže existovať kvalitná hmotnoprávna ochrana spotrebiteľa, nie je táto ochrana realizovaná, pokiaľ nie je možné sa jej efektívne domôcť. V tomto zmysle dohoda medzi spotrebiteľom a podnikateľom týkajúca sa riešenia sporov v rozhodcovskom konaní neznamena, že sa tým otvára priestor pre ľubovôľu. Dojednanie v podobe rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve možno z ústavnoprávneho hľadiska pripustiť iba za predpokladu, že podmienky ustanovenia rozhodcu a dohodnuté podmienky procesného charakteru budú účastníkom konania garantovať rovnaké zaobchádzanie, čo vo vzťahu spotrebiteľ - podnikateľ znamená zvýšenú ochranu slabšej strany, t.j. spotrebiteľa a že dohodnuté procesné pravidlá budú garantovať spravodlivý proces vrátane možnosti preskúmania rozhodcovského nálezu inými rozhodcami, ako to umožňuje platný zákon o rozhodcovskom konaní. Záverom žalobkyňa zdôraznila, že oznámením o zániku poistenia jej žalovaný oznámil nedoplatok vo výške 1 318,- SK, ktorý už uhradila.

Žalobkyňa tiež žiadala, aby súd v súlade s ust. § 40 zák. č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní odložil vykonateľnosť predmetného rozhodcovského rozsudku.

Súd poučil účastníkov konania o ich procesných právach a povinnostiach.

Žalovaný vo svojom vyjadrení v prvom rade vyslovil názor, že konanie o zrušenie rozhodcovského konania nie je spotrebiteľským sporom a konanie podlieha poplatkovej povinnosti zo strany žalobkyne. Konanie o nároku zo spotrebiteľskej zmluvy (typické súdne konanie podľa O.s.p.) je potrebné odlišiť od konania o zrušenie rozhodcovského rozsudku (osobitné konanie podľa § 40 zák. č. 244/2002 Z.z.). V konaní o zrušenie rozhodcovského rozsudku všeobecnému súdu neprislúcha hodnotiť predmet sporu v merite veci, ani svojou činnosťou nahrádzať alebo hodnotiť dokazovanie vykonané rozhodcovským súdom, ale mal by iba preskúmavať zákonnosť postupu a záverov rozhodcovského súdu z hľadísk a dôvodov taxatívne uvedených v § 40 ods. 1 zák. č. 244/2002 Z.z.

Uviedol, že rozhodcovský rozsudok bol vydaný v skrátanom konaní a na základe podkladov predložených žalovaným ako navrhovateľov v rozhodcovskom konaní (obdobne ako v konaní pred všeobecným súdom pri vydávaní platobného rozkazu). Namietal, že žalobkyňa v žalobe nešpecifikovala, kedy jej bol rozhodcovský rozsudok doručený a či dodržala zákonnú 30-dňovú lehotu na podanie žaloby, hoci je táto skutočnosť pre konanie významná vzhľadom na nezvratné účinky s ňou spojené - uplynutie prekluzívnej objektívnej lehoty na podanie žaloby o zrušenie rozhodcovského rozsudku. Rovnako namietal, že zo žaloby nie je zistiteľné, či žalobkyňa podala voči rozhodcovskému rozsudku opravný prostriedok a kedy sa tak stalo. Uviedol, že nedošlo k odňatiu práva na prístup k rozhodcovskému súdu, keďže žalobkyňa mohla proti rozhodcovskému rozsudku podať odpor, čím by došlo k zrušeniu rozhodcovského rozsudku vydaného v skrátanom konaní a vo veci by prebiehalo ďalšie konanie za účasti oboch účastníkov sporu. Skutočnosť, či bol podaný odpor proti rozhodcovskému rozsudku považuje za právne významnú, pretože v prípade podania odporu žalobkyňou je prednosť kompetencie rozhodcovského súdu pred súdom všeobecným daná zo zákona a všeobecný súd by nemal založenú príslušnosť v takomto spore konať a rozhodovať pre nedostatok podmienky konania. Preto vzniesol námietku podľa § 106 ods. 1 a 3 O.s.p. s návrhom na zastavenie konania alebo prerušenie konania do konečného rozhodnutia rozhodcovského súdu, ktorý začal konať ako prvý v danom spore.

Ďalšou námietkou žalovaného bola skutočnosť, že rozhodcovská doložka bola individuálne dojednaná, bola osobitne a výrazne oddelená od ostatného textu VPP, a to práve z dôvodu, aby bola zrejme aj žalobkyňi ako účastníčke zmluvného vzťahu, aby si ju všimla a venovala jej náležitú pozornosť, pričom mala možnosť sa rozhodnúť, či ju podpíše alebo nie, pričom poisťný vzťah by ostal v ostatnom nedotknutý, aj ak by žalobkyňa osobitné zmluvné dojednania nepodpísala. Žalovaný považuje predmetnú rozhodcovskú doložku za platnú, a to aj s poukazom na rozhodnutie napr. Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10CoE/51/2011. Uviedol tiež, že rozhodcovská zmluva bola pri uzatváraní zmluvy vysvetlená žalobkyňi tretím subjektom - viazaným finančným agentom, ktorým bola v danom prípade pán J. T., a preto považoval žalovaný za nespochybniteľné, že vstupoval do poisťného vzťahu so žalobcom ako s informovaným spotrebiteľom. Žalovaný tiež predložil záznam o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 3.3.2008, ktorým preukazuje informovanosť a vedomosť žalobkyne o všetkých podmienkach vzťahu vrátane rozhodcovskej doložky.

Na základe žiadosti žalobkyne doručenej žalovanému dňa 11.8.2008 o zrušenie poisťnej zmluvy č. XXXXXXXXXXXX došlo k zániku poistenia dňom 4.10.2008 s dlžným poisťným vo výške 1 318,-Sk. Zánik poisťného vzťahu s bilanciou nedoplatku považuje žalovaný za nespornú skutočnosť.

Dňa 2.1.2012 podal na Arbitrážny súd Košice návrh proti žalobkyňi na vymoženie pohľadávky podľa časti XVII ods. 7a VPP z 21.5.2007, pričom pohľadávku vyčíslil vo výške 147,12 eur, ktorá zodpovedala nákladom žalovaného vynaloženým na uzavretie poistenia. Predmetom konania teda nebolo dlžné poisťné, ale osobitná pohľadávka vo výške províznej odmeny, ktorú žalovaný vyplatil sprostredkovateľovi poistenia za uzavretie poisťnej zmluvy, a to v súlade s čl. XVII. bod 7a) VPP po zániku poisťného vzťahu na žiadosť žalobkyne. Existenciu pohľadávky uplatnenej v rozhodcovskom konaní neovplyvňuje, že nebola započítaná pri ukončení poistenia a jej vznik a trvanie nie je viazané na osobitné písomné alebo iné upozornenie, či predchádzajúcu písomnú výzvu. Príslušné ustanovenie VPP totiž presne vymedzuje moment vzniku pohľadávky a o podstate a výške pohľadávky bola žalobkyňa ako klientka upovedomená finančným agentom (vychádzajúc z podpísaného záznamu o požiadavkách a potrebách klienta). Keďže predmetom rozhodcovského konania nebola pohľadávka, ktorej právnym dôvodom bolo zaplatené poisťné, ale samostatná pohľadávka odlišná od poisťného a s poisťným nijako nesúvisiaca, oznámenie o zániku poistenia neobsahovalo oznámenie o tejto osobitnej pohľadávke. Oznámenie o bilancii poisťného preto nie je možné vykladať tak, že by malo znamenať aj zánik od poisťného odlišnej pohľadávky podľa časti XVII. ods. 7a VPP. S poukazom na označené skutočnosti žalovaný navrhol, aby

súd v prípade nesplnenia podmienok pre vedenie súdneho konania konanie zastavil alebo žalobu ako nedôvodnú zamietol a žalobkyni uložil nahradiť žalovanému trovy konania.

K rozhodcovskému súdu žalovaný poznamenal, že Arbitrážny súd v Košiciach je stálym rozhodcovským súdom, ktorý je nezávislý od žalovaného a žalovaný nemá ani nemal zriadený rozhodcovský súd na prejednávane sporov v rozhodcovskom konaní.

Uznesením č.k. 5C/3/2013-93 zo dňa 27.1.2014 súd odložil vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku č. 2C/2776/2012 zo dňa 19.1.2012 vydaného rozhodcom JUDr. Bohumírom Zaujecom, rozhodcom Arbitrážneho súdu Košice, Alžbetina 41, Košice do právoplatného skončenia konania o zrušení rozhodcovského rozsudku sp. zn. 5C/3/2013.

Žalobkyňa prostredníctvom svojho právneho zástupcu sa vyjadrila k námietkam žalovaného. Uviedla, že sa stotožňuje s judikatúrou všeobecných súdov SR, ktoré sa neprijateľnosťou rozhodcovskej doložky zaoberajú podľa platného právneho stavu de lege lata v plnom rozsahu a správne aplikujú príslušné ustanovenia právnych noriem s prihliadnutím na základné zásady a princípy občianskeho, súkromného a spotrebiteľského práva. Poukázala na rozsudok Krajského súdu v Prešove č.k. 16Co 191/2013-104 zo dňa 28.10.2013, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 2C 32/2013-59 zo dňa 3.7.2013, ktorý náležite a vyčerpávajúco vysvetľuje a odôvodňuje právny stav týkajúci sa obdobného sporu.

K námietke žalovaného o individuálne dohodnutej rozhodcovskej doložke žalobkyňa uviedla, že rozhodcovská doložka nebola dojednaná platne, pretože nebola dojednaná individuálne, keďže navrhovateľke nebola poskytnutá možnosť ovplyvniť obsah zmluvného dojednaní, iba jej bola ponúknutá možnosť súhlasiť, prípadne nesúhlasiť. Vyjadril názor, že v osobitnom zmluvnom dojednaní mal dať žalovaný žalobkyni na výber, či súhlasí alebo nesúhlasí, napríklad formuláciou „poistník a poisťovňa týmto vyjadrujú / nevyjadrujú...“, pričom voľbu by mala žalobkyňa označiť zakrúžkovaním, podčiarknutím, resp. nehodiace sa prečiarknuť. Takýmto daním na výber by bola splnená podmienka možnosti ovplyvniť obsah zmluvného dojednaní. Uviedol, že tvrdenie, že žalobkyňa mala na výber, či podpíše alebo nepodpíše osobitné zmluvné dojednanie je nesprávne, keďže vo VPP ani v Osobitných zmluvných dojednaníach nie je nikde výslovne ustanovené, že nepodpísanie, resp. nesúhlas s osobitnými zmluvnými dojednaniami nemá žiaden vplyv na platnosť poisťnej zmluvy, pričom poisťná zmluva a osobitné zmluvné dojednanie boli na rovnakom tlačive. Tvrdenie, že nikde nie je uvedený ani opak neobstojí vzhľadom na princíp ochrany slabšej strany, a to spotrebiteľa. Žalobkyňa nebola informovaná, že v prípade nepodpísania osobitných zmluvných dojednaní, by poisťná zmluva platne vznikla. Taktiež poukázal na skutočnosť že nestačí, aby dal žalovaný žalobkyni možnosť súhlasiť so zmluvným dojednaním ako celkom, ale mal jej dať možnosť ovplyvniť obsah zmluvného dojednaní, a teda dať jej aj výslovne možnosť nesúhlasiť s dojednaním. Tým, že jej dal možnosť len súhlasiť s právnym úkonom, nedal jej výslovnú možnosť ovplyvniť samotný obsah právneho úkonu.

Vyššie uvedené je podporené aj účelom zákonného textu, a to ochranou slabšej strany spotrebiteľa v spotrebiteľských sporoch, aby spotrebiteľ nebol žiadnym spôsobom nútený do zmluvného vzťahu, resp. do niektorých neprijateľných podmienok. Je neprípustné, aby žalovaný takýmto spôsobom zneužíval svoje dominantné postavenie.

Žalobkyňa nebola pri podpise zmluvy upozornená na význam osobitných zmluvných dojednaní žiadnym spôsobom. Zo strany finančnej agentky jej bolo povedané len to, aké krytie má jej poisťná zmluva a kde je potrebné zmluvu podpísať. Žalobkyni bolo povedané, že treba podpísať aj osobitné zmluvné dojednanie bez ďalšieho vysvetlenia. Žalobkyňa podpisovala vopred pripravený formulár zo strany poisťovne, pričom obsah neprijateľnej podmienky - rozhodcovskej doložky nemohla ovplyvniť a teda dojednanie nebolo dojednané individuálne.

Na podporu svojich tvrdení žalobkyňa uviedla rozsudok Okresného súdu Prešov sp.zn. 17C/446/2012 zo dňa 8.4.2013, v ktorom sa uvádza, že osobitné dojednanie rozhodcovskej doložky je súčasťou VPP a aj keď má názov zvýraznený a žalobkyňa ho podpísala, tvorí súčasť VPP vopred naformulovaných žalovaných v rámci štandardnej formulárovej zmluvy a neodôvodňuje záver, že tu došlo k individuálnemu osobitnému dojednaní, aj keď je takto naformulované. Naopak ide o zjavne sofistifikované docielenie stavu, ktorý má formálne indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly a takéto správanie sa dodávateľa súd vyhodnotil ako nekalú obchodnú praktiku v zmysle cieľov Smernice 2005/29 o nekalých obchodných praktikách v čl. 5 a nasl.

K nerovnováhe v právach a povinnostiach zmluvných strán spôsobenej dojednaním rozhodcovskej doložky žalobkyňa uviedla, že súd nemusí skúmať prípadnú nerovnováhu v právach a povinnostiach

zmluvných strán, pretože ustanovenie §53 ods. 1 OZ definuje neprijateľnú podmienku ako ustanovenie, ktoré spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach a následne v § 53 ods. 4 písm. r) OZ demonštratívny výpočetom ustanovuje niektoré neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách.

19. odôvodnenie smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nemá žiadnu súvislosť s prejednávanou vecou. Poistná zmluva, resp. osobitné zmluvné dojednania obsahovali rozhodcovskú doložku, ktorá je neplatná a skutočnosť, že táto rozhodcovská doložka je neplatná zakladá právny nárok žalobkyne na rozhodnutie súdu o zrušení rozhodcovského rozsudku. Prejednávaná vec sa netýka podmienok, ktoré definujú alebo popisujú poistné riziko, príp. zodpovednosť poisťovateľa, ktoré ako uvádza 19. odôvodnenie smernice nemusia byť podriadené hodnoteniu nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Je nespochybniteľným faktom, že rozhodcovská doložka sama o sebe spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, a to ku škode spotrebiteľa, a to predovšetkým z dôvodu, že žalobkyňa nemala žiadnu možnosť voľby iného súdu a už vôbec nie rozhodcu, v procese sporu absentovala ústavná zásada ústnosti - konanie prebehlo na základe písomností predložených žalovaným ako silnejšou zmluvnou stranou, spotrebiteľ má kratšiu lehotu na podanie odporu - iba 5 dní oproti odporu v konaní pred súdom, kde má k dispozícii 15 dní, pričom v rozhodcovskom konaní sa na odpor prihliada len, ak bol zaplatený súdny poplatok a súdny poplatok za odpor je nepomerne vysoký - 72 eur, ďalej pre finančnú nevýhodnosť - žiadne oslobodenie spotrebiteľa od súdnych poplatkov a napokon aj z dôvodu, že spôsob určenia rozhodcovského súdu bol ponechaný na žalovaného, ktorý určuje právnickú osobu, ktorá rozhodcovský súd vyberie.

Ďalej žalobkyňa uviedla, že v zmysle legálnej definície neprijateľnej podmienky podľa ust. § 53 ods. 1 OZ, kde je ustanovené, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“) je zrejmé, že skutočnosť, ak zákon ustanovil v zmysle ust. § 53 ods. 4 písm. r) že rozhodcovské doložky sú neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, a že neprijateľná podmienka je v zmysle ust. § 53 ods. 1 OZ sama o sebe podmienka, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, znamená, že nerovnováhu netreba dokazovať. Teda skutočnosti, že žalovaný uvádza tvrdenia, ktoré spôsobujú pochybnosti o tom, či neprijateľná podmienka spôsobuje nerovnováhu alebo nie, nemá v súvislosti s prejednávanou vecou žiaden právny význam. Podľa § 53 ods. 1 OZ nejde o neprijateľnú podmienku ak bola individuálne dojednaná. Je pritom nepopierateľným faktom to, že rozhodcovská doložka pod vecný rozsah podmienok „oslobodených“ od nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách nepatrí.

Žalobkyňa taktiež poukázala aj na rozsudok Okresného súdu Prešov sp. zn. 17C/446/2012 zo dňa 8.4.2013, v ktorom je uvedené, že súd pri zisťovaní, či nejde o nekalú rozhodcovskú doložku skúmal, či táto doložka nespôsobuje hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa v zmysle §53 ods. 1 OZ. Vnútroštátny súd je povinný vykladať ustanovenia Smernice 93/13/EHS tak, aby bol dosiahnutý výsledok stanovený smernicou. Súdny dvor konštatoval v rozhodnutiach C-243/08 zo dňa 4.6.2009 Panon GSM proti Ersébet Sustilné GYÓRFI v bode 40, že vopred stanovená podmienka v zmluve uzatvorená medzi spotrebiteľom a dodávateľom, ktorá nebola individuálne dohodnutá a ktorá priznáva právomoc pre všetky spory vyplývajúce zo zmluvy súdu, v obvode ktorého sa nachádza sídlo predajcu alebo dodávateľa, splňa všetky podmienky, aby mohla byť z hľadiska Smernice 93/13/EHS kvalifikovaná ako nekalá.

K námietke žalovaného podľa § 106 ods. 1 a 3 O.s.p. uviedol, že táto bola vznesená nesprávne, pretože súd prejedná vec aj vtedy, ak zistí, že vec nemôže byť podľa práva Slovenskej republiky podrobená rozhodcovskej zmluve, alebo že rozhodcovská zmluva je neplatná. Dohoda o rozhodcovskom konaní môže byť neprijateľnou podmienkou jednak v zmysle smernice a jednak aj v zmysle Občianskeho zákonníka. Nie je pravdou, že skutočnosť, ktorú právni zástupcovia odporcu zvyknú vo svojich vyjadreniach uvádzať, a to že v prípade ak dohoda o rozhodcovskom konaní je dohodnutá v poistnej zmluve, znamená, že v takom prípade dohoda o rozhodcovskom konaní nemôže byť neprijateľnou podmienkou, pretože 19. odôvodnenie smernice nepovažuje za nekalé podmienky len podmienky, ktoré definujú alebo popisujú poistné riziko a zodpovednosť poisťovateľa, a teda nie dohody o rozhodcovskom konaní. Nie je pravdou, že rozhodcovská doložka v spotrebiteľskej zmluve nemá byť podrobená súdnej kontrole z pohľadu nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách, ale naopak v zmysle ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ust. § 40 ods. 1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní a smernice Rady 93/13/EHS rozhodcovská doložka má byť podrobená súdnej kontrole z pohľadu nekalých podmienok v spotrebiteľských zmluvách.

Pokiaľ ide o súdny poplatok za podaný návrh, žalobkyňa uviedla, že sa domáha ochrany svojho práva v právnom postavení spotrebiteľa z dôvodu uzavretia právneho úkonu - poistnej zmluvy, v rámci ktorej bola uzatvorená rozhodcovská doložka ako neprijateľná podmienka v spotrebiteľských zmluvách, ktorá

je v zmysle § 53 ods. 5 OZ neplatná a na základe tejto skutočnosti sa môže v zmysle ust. § 40 ods. 1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy. Teda nie je pravdou, čo tvrdí žalovaný, a to z dôvodu, že rozhodcovská doložka bola uzatvorená v spotrebiteľskej zmluve neplatne, teda ide o spotrebiteľský spor, na základe ktorého sa spotrebiteľ domáha ochrany svojho práva - neplatnosti dojednania neprijateľnej podmienky v spotrebiteľských zmluvách podľa osobitného predpisu, a to § 53 ods. 5 OZ a §40 ods. 1 písm. c) zákona o rozhodcovskom konaní. Okrem iného, ak by žalobkyňa nebola v rámci tohto sporu spotrebiteľom, nemohla by sa domáhať ochrany podľa ustanovení § 52 a nasl. OZ o spotrebiteľských zmluvách. Extenzívny výklad ust. § 4 ods. 2 písm. za) z.č. 71/1992 Zb. v znení neskorších predpisov sa vzťahuje aj na tento konkrétny prípad.

Rozhodcovská doložka bola uzatvorená neplatne, a to ako neprijateľná podmienka v spotrebiteľskej zmluve v zmysle ust. § 53 a nasl. Občianskeho zákonníka a v zmysle smernice Rady 93/13/EHS, ktorých účelom je ochrana slabšej strany, a to spotrebiteľa v spotrebiteľských zmluvách. Ak by rozhodcovská doložka nebola považovaná za neplatnú od samého začiatku, bolo by to v rozpore so zásadou ochrany slabšej strany v spotrebiteľských zmluvách a v prípade, ak by sa súd nepriklonil k zásade ochrany slabšej strany bez žiadneho právneho základu, išlo by o rozpor s princípom právnej istoty. Podkladom rozhodnutia arbitrážneho súdu bol od samého počiatku nulitný akt - a to neplatne dojednaná rozhodcovská doložka.

Napokon žalobkyňa poukázala aj na ďalšie rozhodnutia súdov v rovnakých alebo obdobných veciach (uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 5CoE/110/2011, uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 13CoE/401/2011, uznesenie Okresného súdu Nové Mesto n/V, sp. zn. 2Er/190/2012, uznesenie Okresného súdu Veľký Krtíš, sp. zn. 5Er/1652/2007, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 25.01.2012 sp. zn. 6 Cdo 228/2011, uznesenie Najvyššieho súdu SR z 21.03.2012 sp. zn. 6 Cdo 1/2012). Záverom žalobkyňa vyjadrila svoje zotrvanie na tom, že rozhodcovská doložka je neplatná. Uviedla, že smernica považuje rozhodcovskú doložku za nekalú podmienku a OZ ju nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Dňa 17.2.2014 bolo súdu doručené elektronicky a následne dňa 19.2.2014 aj poštou podanie žalovaného, ktorým doplnil svoje vyjadrenie k žalobe a obširnejšie právne zdôvodnil závery, ktoré uviedol vo vyjadrení k žalobe.

Pojednávania sa žalovaný nezúčastnil, jeho neúčast' ospravedlnil právny zástupca, ktorý nežiadal pojednávanie odročiť z dôležitých dôvodov, preto súd v súlade s § 101 ods. 2 O.s.p. prejednal vec v jeho neprítomnosti.

Na pojednávaní právny zástupca žalobkyne, ako aj žalovaného trvali na svojich stanoviskách uvedených vo svojich písomných vyjadreniach.

Na návrh právneho zástupcu žalobkyne bola vypočutá svedkyňa E. T. - manželka J. T., ktorý mal sprostredkovať poisťnú zmluvu. K veci uviedla, že pracovala pre žalovaného od roku 2001, uzatvárala viaceru poisťných zmlúv. Dostali databázu a navštevovali aj nových klientov. V danom prípade došlo k uzavretiu poisťnej zmluvy tak, že boli za žalobkyňou v školskej jedálni v Kolačkove. Zmluva bola pripravená dopredu tak, že manžel svedkyne ju podpísal vopred, ale pri uzatváraní zmluvy bola aj svedkyňa. Pre žalovaného pracovali viacerí, manžel svedkyne ich vozil, svedkyňa bola vedúcou skupiny, takže pomáhala aj ďalším pri uzatváraní zmlúv. Keďže ženy píšu krajšie, údaje do zmluvy vpisovala ona. Pokiaľ ide o rozhodcovskú doložku, vedeli len to, že je v zmluve, ale nevedeli, čo to obnáša, neboli na to preškolení a ani v žiadnych testoch a formulároch sa ohľadom rozhodcovskej doložky nič nehovorilo, takže ani žalobkyňa nebola poučovaná pri uzatváraní zmluvy, čo rozhodcovská zmluva je a čo obnáša. Ďalej uviedla, že pri uzatváraní zmluvy sa o rozhodcovskej doložke vôbec nehovorilo. Jej manžel dopredu podpísal zmluvy, dopredu mala pripravených aj 20 zmlúv a denne chodili a uzatvárali poisťné zmluvy s tým, že ona plán plnila na 100 % a bola vyhodnotená ako najlepšia pracovníčka za 13 a pol roka v tejto poisťovni. Svedkyňa tiež uviedla, že pokiaľ ide o tri podpisy klienta na zmluve, bolo im oznámené a povedané, že klient to musí podpísať trikrát, lebo ináč to nebude zobrať do systému.

Žalobkyňa na pojednávaní potvrdila pravdivosť výpovede svedkyne, a to že pri uzatváraní poisťnej zmluvy pán T. vôbec nebol a nebola poučená o rozhodcovskej doložke. Spresnila, že rozsudok rozhodcovského súdu jej bol doručený 15.4.2013.

Právny zástupca žalovaného navrhol žalobu zamietnuť. Zotrvával na svojich vyjadreniach doručených súdu dňa 21.5.2013 a v doplnenom obširnejšom vyjadrení doručenom súdu dňa 17.2.2014. Poukázal na to, že pozorné prečítanie osobitných zmluvných dojednaní trvá veľmi krátko a žalobkyňa mala čas sa s týmito individuálnymi dojednaniami a s rozhodcovskou zmluvou oboznámiť, čím sa dosiahla individuálnosť tohto dojednania smerujúca k ochrane spotrebiteľa.

Súd vykonal dokazovanie prednesmi žalobkyne, jej právneho zástupcu, právneho zástupcu žalovaného, výpoveďou svedkyne E. T., listinnými dôkazmi, najmä poisťnou zmluvou č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 3.3.2008, VPP pre poistenie zjednávané Rapid life zdravotnou poisťovňou, a.s., z 21.5.2007, Osobitnými zmluvnými dojednaniami č. 01/2007, Záznamom o požiadavkách a potrebách klienta k PZ č. XXXXXXXXXXXX, kópiou spisu Arbitrážneho súdu Košice sp. zn. 2C/2776/2012, rokovacím poriadkom Arbitrážneho súdu v Košiciach a zistil, že skutkový stav zodpovedá stavu, ako ho v návrhu opísala žalobkyňa s tým, že rozhodcovský rozsudok jej bol doručený dňa 15.4.2013.

Na základe takto ustáleného skutkového stavu súd právne uzatvára:

Podľa § 40 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku, len ak jeden z účastníkov rozhodcovského konania popiera platnosť rozhodcovskej zmluvy.

Podľa § 40 ods. 1 písm. j) zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní účastník rozhodcovského konania sa môže žalobou podanou na príslušnom súde domáhať zrušenia tuzemského rozhodcovského rozsudku len ak pri rozhodovaní boli porušené všeobecne záväzné právne predpisy na ochranu práv spotrebiteľa.

Podľa § 40 ods. 2 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní ak podá účastník rozhodcovského konania žalobu na príslušnom súde, napadnutý rozhodcovský rozsudok zostáva právoplatný. Súd, ktorý rozhoduje o žalobe, môže na návrh účastníka konania vykonateľnosť rozhodcovského rozsudku odložiť.

Podľa § 52 ods. 3 a 4 Občianskeho zákonníka (OZ) účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

Podľa § 53 ods. 1 prvá veta OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka"). To neplatí, ak ide o predmet plnenia, cenu plnenia alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa § 53 ods. 4 písm. r) OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré vyžadujú v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní.

Podľa § 53 ods. 5 OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

Podľa § 54 ods. 1 OZ účinného v čase podpísania poisťnej zmluvy zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa čl. 3 bod 2 Smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a

spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (toto ustanovenie bolo prevzaté do OZ s účinnosťou od 1.1.2008).

Podľa XV. časti bodu 1 VPP poisťovňa a poistník sa dohodli, že všetky vzájomné spory a sporné nároky z poistenia sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní pred rozhodcovským súdom. Rozhodcovské konanie sa zásadne riadi zákonom č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní v znení neskorších predpisov s výlukami a odchylnou právnou úpravou vykonanou týmto článkom, štatútom rozhodcovského súdu a jeho rokovacím poriadkom.

Podľa XV. časti bodu 2 VPP pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. nezriadi stály rozhodcovský súd, bude rozhodcovský súd vytvorený podľa potreby od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými na výkon rozhodcu zo strany poisťovne. Svoj výslovný, bezvýhradný a neodvolateľný súhlas s týmto vyjadruje poistník podpisom týchto všeobecných poistných podmienok. Rozhodca musí byť plnoletý, spôsobilý na právne úkony v plnom rozsahu, musí mať skúsenosti na výkon funkcie rozhodcu a musí byť bezúhonný. Poisťovňa vydá štatút rozhodcovského súdu a jeho rokovací poriadok, ktorý zverejní na svojej internetovej stránke. Ak stály rozhodcovský súd zriadi osobitná právnická osoba, jeho štatút i rokovací poriadok vydá táto právnická osoba a zverejní ho postupom podľa § 12 ods. 3 zákona č. 244/2002 Z.z. uverejneného v Obchodnom vestníku.

Podľa bodu 2. osobitných zmluvných dojednaní č. 1/2007 poistník (poistený) a poisťovňa týmto vyjadrujú obaja spoločne a každý zároveň svojím podpisom samostatne svoju vôľu v prípade vzniku akéhokoľvek sporu medzi zmluvnými stranami, že sa namiesto súdneho konania z dôvodu účelnosti, praktickosti a rýchlosti podrobia rozhodcovskému konaniu v zmysle XV. časti VPP, pričom toto ustanovenie zmluvnej strany chápu ako rozhodcovskú doložku.

S poukazom na zistený skutkový stav a citované zákonné ustanovenia súd dospel k záveru, že žaloba je dôvodná.

Účastníci konania uzavreli poistnú zmluvu, kde žalobkyňa vystupovala ako fyzická osoba, ktorá zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ, kým žalovaný pri poskytovaní poistenia vystupoval v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ. Z uvedeného potom vyplýva, že poistná zmluva uzavretá medzi účastníkmi konania má charakter spotrebiteľskej zmluvy a táto musí spĺňať aj požiadavky upravené v §§ 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré obsahujú úpravu spotrebiteľských zmlúv.

Vo VPP bola okrem iného upravená aj rozhodcovská doložka, na základe ktorej rozhodcovský súd rozhodoval a ktorej platnosť žalobkyňa namieta. Okrem podpisu žalobkyne na konci VPP podpísala žalobkyňa aj osobitné zmluvné dojednania, v ktorých v bode 2 je vopred naformulovaný súhlas zmluvných strán s riešením sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle časti XV. VPP.

Cieľom rozhodcovskej zmluvy je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu arbitrom rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa takáto rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v krízových situáciách a vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak udeje v súkromnoprávnom procese, požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva arbitrom vrátane princípu dobrých mravov a rešpektovania ochrany práv spotrebiteľov je plne opodstatnená. Súd zastáva názor, že ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardnej zmluvy, a teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci, akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces, nedokáže náležite naplánovať, sú odôvodnené.

Občiansky zákonník len indikatívne vypočítava okruh neprijateľných zmluvných podmienok (slovo najmä v § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka) a súd môže označiť za neprijateľnú aj inú zmluvnú podmienku. Súdu nebráni, aby judikoval neprijateľnosť zmluvnej podmienky aj na vzťahy, ktoré predchádzali zaradeniu zmluvnej podmienky medzi neprijateľné podmienky priamo do zákona, prípadne

aj na inú podmienku, ktorá spôsobuje nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v intenzite upravenej v cit. § 53 ods. 1 OZ. Smernica 93/13/EHS odporúčajúcim spôsobom vypočítava niektoré nekalé podmienky, pričom v prílohe sa dotýka aj rozhodcovskej doložky v štandardných zmluvách za stavu, že proces pred rozhodcom nie je právne regulovaný.

Rozhodcovskú doložku upravenú v znení, ako je uvedené vyššie, súd považuje za neprijateľnú podmienku, ktorá spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to z nasledovných dôvodov:

Rozhodcovská doložka je upravená vo VPP a to v ich XV. Časti - Rozhodcovské konanie pričom v súlade s ustanovením § 788 ods. 3 Obč. zák., všeobecné podmienky poistenia (poistné podmienky) tvoria súčasť poistnej zmluvy. Vychádzajúc zo znenia poistné podmienky sú záväzne a sú obligatórnou súčasťou poistnej zmluvy, ktoré spotrebiteľ nemá možnosť ovplyvniť.

Rozhodcovská doložka je vopred naformulovaná dodávateľom a neumožňuje spotrebiteľovi dosiahnuť rozhodovanie o prípadnom spore na všeobecnom súde. Ak by spotrebiteľ aj chcel riešiť spor na rozhodcovskom súde, z uvedenej rozhodcovskej doložky nie je možné zistiť, ktorému súdu by mal žalobu adresovať, keďže rozhodcovský súd v zmysle časti XV. bodu 2 bude podľa potreby vytvorený od prípadu k prípadu troma fyzickými osobami poverenými poisťovňou, teda žalovaným, pokiaľ poisťovňa nepoverí osobitnú právnickú osobu zriadením alebo výberom špecializovaného stáleho rozhodcovského súdu, resp. pokiaľ sama poisťovňa nezriadi stály rozhodcovský súd. Poisťovňa pritom má vydať štatút rozhodcovského súdu. Takýto spôsob zloženia, resp. určenia rozhodcovského súdu je podľa názoru súdu ukázkovým príkladom neprijateľnej podmienky, keďže by malo ísť o súd vytvorený žalovaným ako dodávateľom, resp. osobou poverenou žalovaným, teda bola by tu veľká pochybnosť o objektivnosti takéhoto súdu. Z takto formulovanej rozhodcovskej doložky nakoniec ani nemôže súd vyvodiť iný záver ako ten, že ide o rozhodcovskú doložku šitú priamo na mieru žalovanému s cieľom na jednej strane zabezpečiť si v prípade potreby rozhodnutie súdu, ktorý mu bude priznávať požadované nároky a na druhej strane dosiahnuť stav, keď si spotrebiteľ nebude uplatňovať prípadné svoje nároky, pretože podľa rozhodcovskej doložky si ich môže uplatňovať iba v rozhodcovskom konaní, ale podľa rozhodcovskej doložky nevie a ani nemôže vedieť, na akom rozhodcovskom súde si ich má uplatniť.

Na neprijateľnosti uvedenej rozhodcovskej doložky podľa názoru súdu nič nemení to, že v konečnom dôsledku si žalovaný uplatnil svoje nároky na rozhodcovskom súde, ktorý už je zriadený, teda nezriaďoval ho sám, resp. nepoveril niekoho na jeho zriadenie, pretože už skutočnosť, že podmienka je objektívne spôsobilá poškodiť spotrebiteľa, postačuje na to, aby bola neprijateľná. V opačnom prípade by bolo dosť ťažké, ak nie priam nemožné dosiahnuť cieľ sledovaný aj smernicou 93/13/EHS, teda zabezpečiť, aby spotrebiteľia neboli viazaní neprijateľnými podmienkami, keďže by bolo ich možné obísť podobne, ako to v tomto prípade urobil žalovaný a obranou takisto ním použitou, že rozhodcovský súd, ktorý nakoniec reálne konal, je nezávislý od žalovaného.

Neprijateľnosti rozhodcovskej doložky a názoru, že jej cieľom je hlavne dosiahnutie rozhodnutia, ktoré by mohlo byť exekučným titulom, bez toho, aby sa vecou zaoberal všeobecný súd, nasvedčuje aj rokovací poriadok rozhodcovského súdu a sadzobník poplatkov. Aj keď uvedený postup nie je právne významný pre posúdenie rozhodcovskej doložky (túto súd považuje za neprijateľnú z vyššie uvedených dôvodov), súd ho na dokreslenie uvádza.

Žaloba a rozsudok sa síce doručujú do vlastných rúk protistrane (§ 5 bod 3 rokovacieho poriadku), ale tieto je možné považovať za doručené, aj keď si protistrana zásielku nevyzdvihne v odbernej lehote, pričom v zmysle § 24 bod 2 rokovacieho poriadku v skrátených konaniach (teda bez ústneho prejednanía žaloby) sa rozhoduje v sporoch, ak predmetom je peňažná pohľadávka nepresahujúca 66 500 eur, pričom aj takýto rozsudok spolu so žalobou je možné doručiť aj tzv. náhradným doručením, teda o tomto sa ani účastník nemusí dozvedieť. Pri spotrebiteľských nárokoch je možné žiadať ústne prejednanie sporu, ak predmet konania presahuje 300 eur, ale takáto žiadosť je spoplatňovaná (§ 29b rokovacieho poriadku). Od tohto poplatku (36 eur v zmysle sadzobníka poplatkov - príloha č. 2 rokovacieho poriadku bod 1) spotrebiteľ nie je oslobodený, podobne, ako od poplatku za preskúmanie námietky nedostatku právomoci (§ 29b bod 2 rok. poriadku), ktorý predstavuje 360 eur (príloha č. 2 bod 4 sadzobníka poplatkov). Za návrh na oslobodenie od poplatkov je pritom žiadateľ povinný uhradiť poplatok vo výške 36 eur (príloha č. 2 bod 3 sadzobníka poplatkov). Z poučenia rozhodcovského rozsudku vyplýva, že

za podaný odpor je potrebné uhradiť poplatok vo výške 72 eur, ktorého zaplataenie je podmienkou prihladenia na odpor. Odpor je pritom potrebné podať v lehote 5 dní. Trovy priznané rozhodcovským súdom dosahujú sumu 276 eur.

Spotrebiteľ je v konaniach, v ktorých uplatňuje alebo bráni svoje práva vyplývajúce zo spotrebiteľskej zmluvy, oslobodený od súdnych poplatkov v zmysle § 4 ods. 2 písm. za) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, teda v súdnom konaní neplatí žiadne poplatky. Ak sa v súdnom konaní vydá rozhodnutie v skrátanom konaní (čiže platobný rozkaz), nie je možné ho doručiť tzv. fikciou doručenia, teda považovať žalobu a platobný rozkaz za doručený, aj keď si ho protistrana neprevzala v odbernej lehote. odpor proti platobnému rozkazu je možné podať v lehote 15 dní od doručenia platobného rozkazu (ide o ochranu 2. strany v konaní, ktorá dostane už rozhodnutie, ktoré môže byť vo veci konečné bez toho, aby vedela, že voči nej prebieha nejaké konanie). V prípade nedoručenia platobného rozkazu, sa tento ruší bez toho, aby odporca musel urobiť nejaký procesný úkon. V prípade, ak by predmetom konania pred všeobecným súdom bola suma uplatnená v rozhodcovskom konaní, náhrada trov úspešnému účastníkovi by činila necelých 70 eur (súdny poplatok vo výške 16,50 eur a trovy právneho zastúpenia za dva úkony právnej pomoci vo výške 48,46 eur bez DPH).

Takýto postup rozhodcovského súdu a podmienky uplatnenie určitých úkonov tiež značne sťažuje postavenie spotrebiteľa, ak by rozhodcovskú doložku súd považoval za prijateľnú (čo už vzhľadom na vyššie uvedené nepovažuje). Aj tento postup zvoleného rozhodcovského súdu nasvedčuje tomu, čo bolo skutočným cieľom dojednaní rozhodcovskej doložky. Aj rozhodcovské konanie, ktoré by bolo založené skutočnou dohodou zmluvných strán o rozhodcovskej doložke, musí v prípade spotrebiteľských zmlúv a sporov z nich vyplývajúcich dosahovať štandardy minimálne na úrovni, aké sú zaručené podľa Občianskeho súdneho poriadku a súvisiacich predpisov (napr. oslobodenie od súdnych poplatkov a pod.).

Hlavnou námietkou žalovaného v priebehu konania bola skutočnosť, že rozhodcovská doložka bola osobitne dojednaná, preto je platná. Z celého znenia uvedenej námietky oprávneného vyplýva, že žalovaný poukazuje a vychádza zo znenia § 53 ods. 1 OZ účinného od 1.1.2008, ktoré upravuje, že nejde o neprijateľnú podmienku, ak je individuálne dojednaná.

Osobitné vyjednanie sa má sledovať z pohľadu ochrany spotrebiteľa, to znamená, že spotrebiteľ si z určitých dôvodov osobitne vymieňuje nejakú klauzulu, lebo má preňho nejaký osobitný význam.

Spôsob, akým bola zmluva spotrebiteľovi - žalobkyni predložená, je skôr o nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok, vo vzťahu ku ktorým oprávnený sledoval ich vylúčenie spod režimu súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok, čo predstavuje nekalú obchodnú prax v zmysle § 8 ods. 4 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa.

Je potrebné prihliadať aj na znenie § 53 ods. 2 OZ, podľa ktorého za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. I po zohľadnení tohto ustanovenia súd dospel k záveru, že rozhodcovskú doložku nie je možné považovať za individuálne dojednanú. Je totiž zrejme z celého znenia VPP, že aj keď na ich konci je osobitný odsek, ktorý odkazuje na akceptovanie rozhodcovskej doložky upravenej v časti XV. VPP, túto doložku nemohol žalobca žiadnym spôsobom ovplyvniť. Osobitné zmluvné dojednania, podobne ako celé VPP, sú písané malým, husto písaným textom, ktoré sťažujú ich čítanie. Žalovaný sa bránil, že žalobca si mohol vybrať, či osobitné dojednania podpíše. Na konci VPP je malý rámček na podpis pre klienta, hneď za tým sú osobitné dojednania k poisťnej zmluve a následne sú uvedené dva väčšie rámčeky, jeden na podpis pre klienta a jeden pre zamestnanca poisťovne, resp. sprostredkovateľa poistenia. Uvedené usporiadanie rámčekov na podpis navodzuje dojem, že ten hlavný, či dôležitejší podpis na konci VPP je až ten za osobitnými dojednaniami, keďže až za týmto nasledujú rámčeky pre podpisy oboch zmluvných strán. Aj toto nasvedčuje (podobne ako mnoho žalôb podaných aj na tunajšom súde s rovnakým skutkovým podkladom), že žalobca v dobrej viere a na základe pokynov podpísal všetky dokumenty predložené sprostredkovateľom poisťnej zmluvy, pričom nebol skutočne oboznámený, čo vlastne podpisuje.

Súd poznamenáva, že inštitút individuálne dohodnutej podmienky je potrebné vykladať v súlade s cieľom Smernice Rady 93/13/EHS /na ktoré poukazyval aj právny zástupca žalovanej/ o nekalých podmienkach

v spotrebiteľských zmluvách, podľa ktorej sa podmienka nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhovaná vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou (č. 3 ods. 2). V tomto prípade bola rozhodcovská doložka navrhnutá dodávateľom vopred na predpísanom tlačive, o čom svedčí aj to, že jedinými údajmi, ktoré boli do všeobecných obchodných podmienok dopisované rukou, boli údaje o osobe poisťníka, osobe konajúcej za poisťovňu, číslo poisťnej zmluvy a dátum a miesto podpisu zmluvy.

Spotrebiteľ, ak si želá niečo z určitých dôvodov, minimálne sa predpokladá, že vie, prečo chce niečo individuálne vyjednať. Skutočnosť, že doložka je formulovaná v rámci štandardnej formulárovej zmluvy, neodôvodňuje záver, že oprávnený preukázal osobitné vyjednanie. Naopak, ide o docielenie stavu, ktorý má formálne indikovať vyňatie rozhodcovskej doložky z režimu súdnej kontroly, čo súd hodnotí ako nekalú obchodnú prax v zmysle cieľov Smernice 2005/29 „O nekalých obchodných praktikách“, článok 5 a násl.

K tomu súd poukazuje na znenie predmetnej rozhodcovskej doložky, podľa ktorého je dôvodom jej uzavretia „účelnosť, praktickosť a rýchlosť konania“. Takéto znenie vytvára pre spotrebiteľa klamlivý dojem, že rozhodcovské konanie má v porovnaní so súdnym konaním len samé výhody a že je v záujme samotného spotrebiteľa. Nie je v ňom žiadna zmienka o tom, že v rozhodcovskom konaní mu (ako žalovanému) nebude poskytnutý taký priestor na uplatnenie procesných práv na obranu proti uplatnenému nároku, ako mu poskytujú procesné predpisy v prípade konania pred súdom. Rozdiely medzi konaním pred všeobecným súdom a rozhodcovským súdom už boli popísané vyššie.

Na uvedené skutočnosti súd poukázal na zdôraznenie toho, že podľa znenia rozhodcovskej doložky je dôvodom jej uzavretia „účelnosť, praktickosť a rýchlosť“, avšak v konečnom dôsledku je účelom rozhodcovského konania zjednodušenie prístupu žalobcu k rýchlemu vydaniu exekučného titulu na úkor spotrebiteľa eliminovaním jeho práva brániť sa proti uplatňovanému nároku, pričom spotrebiteľ o týchto skutočnostiach (vzhľadom na znenie rozhodcovskej doložky) nemohol mať vedomosť.

Zo záznamu o požiadavkách a potrebách klienta k poisťnej zmluve žiadnym spôsobom nemožno vyvodiť záver, že z neho vyplýva, že by žalobkyňa bola poučená o rozhodcovskej doložke a jej prípadných následkoch, ako to tvrdil žalovaný. Tento záznam sa týka výslovne potrieb klienta v súvislosti s uzavretím poisťnej zmluvy a jediná zmienka o rozhodcovskom konaní je len v tom zmysle, že v prípade sporov je možné využiť rozhodcovské konanie na riešenie sporov (kým podľa VPP už nejde o možnosť, ale de facto povinnosť).

Pokiaľ ide o námietku žalovaného týkajúcej sa právomoci súdu na konanie v zmysle § 106 ods. 1, resp. ods. 3 O.s.p., k tejto súd poznamenáva, že z rozhodcovského spisu je zrejmé, že žalobkyňa odpor proti rozhodcovskému rozsudku nepodala, teda rozhodcovský súd nemá o čom rozhodovať v riadnom konaní, pričom v danom prípade nejde o situáciu, že sa rieši vec sama a súd zistí, že by mal spor rozhodovať rozhodcovský súd (ako to upravuje § 106 ods. 1 O.s.p.), resp. že vo veci samej už začal konať rozhodcovský súd, ale ide o konanie o zrušenie rozhodcovského rozsudku, na ktoré má stále právomoc všeobecný súd.

Súdu je známe z úradnej činnosti, že vo väčšine prípadov súdy v exekučných konaniach, kde ako oprávnený vystupuje žalovaný a žiada vymáhať dlžnú sumu na základe rozhodcovského rozsudku vydaného na základe rozhodcovskej doložky obsahovo totožnej s tou, ktorú súd posudzoval v tomto prípade, poskytujú ochranu povinným, ktorí v pôvodnom konaní boli v pozícii spotrebiteľa, a to z dôvodu neplatnosti rozhodcovskej doložky. Mnohé z týchto rozhodnutí boli potvrdené aj odvolacími súdmi a aj NS SR.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti súd konštatuje neprijateľnosť a tým aj neplatnosť rozhodcovskej doložky z dôvodu, že nebola individuálne dojednaná a že spôsobila nevyváženosť a značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalobkyne. Rozhodcovský súd preto nemohol rozhodnúť na základe tejto doložky a teda nemal právomoc vo veci konať.

O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že zaviazal žalovaného ako neúspešného účastníka nahradiť žalobkyňu trovy konania. Trovy konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia

žalobkyne vo výške 414,59 eur, ktoré predstavuje I. odmena za 5 úkonov právnych služieb - 2 x 60,07 eur za úkony vykonané v roku 2013 a 2 x 61,87 eur za úkony vykonané v roku 2014, 1 x 1 z 61,87 eur, t.j. 15,47 eur, a to za úkony 1. príprava a prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom 22.4.2013 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. účinné do 30.6.2013), 2. spísanie a podanie žaloby 22.4.2013 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. účinné do 30.6.2013), 3. spísanie a podanie vyjadrenia 4.2.2014 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 13a ods. 1 písm. c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), 4. účasť na pojednávaní dňa 14.2.2014 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 13 ods. 1 písm. d/ a § 13a ods. 4 druhej vety vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), 5. účasť na pojednávaní dňa 6.5.2014 (§ 11 ods. 1 v spojení s § 13a ods. 1 písm. d/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z.), II. náhrada výdavkov podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. 2 x 7,81 eur k úkonom právnej služby vykonaným v roku 2013 a 3 x 8,04 eur k úkonom právnej služby vykonaným v roku 2014, III. DPH podľa § 18 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. zo základu pre výpočet DPH vo výške 299,09 eur, t.j. 20 % DPH v sume 59,82 eur. Súd nepriznal náhradu trov právneho zastúpenia žalobkyne za úkon účasť na pojednávaní dňa 14.2.2014 v plnej výške, ale krátil odmenu v zmysle § 13a ods. 4 druhej vety vyhlášky 655/2004 Z.z. na jednu štvrtinu z dôvodu, že na tomto pojednávaní nedošlo k prejednaniu veci a pojednávanie bolo odročené.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné odvolanie, ktoré sa podáva do 15 dní od doručenia tohto rozsudku na súde, proti rozhodnutiu ktorého odvolanie smeruje.

1. V odvolaní sa má popri všeobecných náležitostiach (§ 42 ods. 3) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha.

2. Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

3. Ak povinný dobrovoľne nespĺní, čo mu ukladá vykonateľné rozhodnutie, oprávnený môže podať návrh na vykonanie exekúcie podľa zák. č. 233/1995 Z.z.